

Euroopan parlamentin vaalit 2019 – järjestöjen viestit uusille mepeille

Kehitysjärjestöt korostavat **kestävän kehityksen** tärkeyttä globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Painotamme myös ilmastotoimien, johdonmukaisen ja joustavan kehitysrahoituksen, aitojen hyvinvoinnin mittareiden, verotuksen, globaalin kansalaisyhteiskunnan ja yritysvastuun merkitystä.

Toivomme uuden Euroopan parlamentin katsovan pitkälle tulevaisuuteen päätöksiä tehdessään. Euroopan unionin toiminnan lähtökohtana tulisi olla nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin ja elinmahdollisuuksien turvaaminen niin Euroopassa kuin globaalistikin.

Kansainvälinen **kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030** ja **Pariisin ilmastopöytäkirja** antavat tulevaisuuden visiolle luontevan ohjenuoran.

EU kestävän kehityksen edelläkävijä – nyt ja tulevaisuudessa

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n hyväksyminen syyskuussa 2015 oli globaali merkkipaalu. Euroopan unioni osoitti johtajuutta neuvottelujen aikana ja profiloitui vahvana globaalina kestävän kehityksen edistäjänä. Yhteisesti sovitun ja eurooppalaisia arvoja edistävän **Agenda 2030:n tulee ohjata EU:n päätöksentekoa sen kaikilla politiikan aloilla**. Tämä edellyttää EU:n instituutioiden johdonmukaista sitoutumista kestävään kehitykseen siten, että sosiaalinen, ympäristöllinen ja taloudellinen ulottuvuus ovat tasapainossa.

EU-jäsenmaat ja Euroopan parlamentti ovat vaatineet komissiota laatimaan strategisen suunnitelman Agenda 2030:n toimeenpanemisesta EU:ssa. Tarve strategialle on ilmeinen, sillä esimerkiksi tuoreessa Eurostatin raportissa todetaan eriarvoisuuden kasvaneen Euroopassa, vaikka yksi Agenda 2030:n kulmakivistä on taata, ettei kukaan jää kehityksessä jälkeen.

- Seuraavan komission tulee ottaa kestävä kehitys viisivuotisstrategiansa painopisteeksi ja laatia **Kestävä Eurooppa 2030 -strategia** Agendan toteuttamiseksi.
- Kestävän kehityksen tulee olla ohjenuorana EU:n tulevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä ja budjetoinnissa. Mikäli EU ei vuosina 2021-2027 ota kestävää kehitystä vahvasti huomioon rahoituksessaan, menetetään mahdollisuus saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastopoliittika 1,5 asteen tavoitteen mukaiseksi

Historiallisten päästöjensä, korkeiden henkeä kohti laskettujen nykyisten päästöjen ja korkean elintason vuoksi EU:lla on sekä vastuu mutta myös voimavarat hillitä

ilmastonmuutosta globaalissa etujoukossa. Nyt sovitulla toimilla EU:n odotetaan vähentävän päästöjään noin 45 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Jäljellä oleva hiilibudjetti on kuitenkin niin pieni, että tämä on riittämätöntä. EU:n ilmastopaketin tavoitetaso on nostettava Pariisin sopimuksen ja 1,5 asteen tavoitteen tasolle. Jotta EU:n monivuotinen rahoituskehys tukee ilmastopoliittisia tavoitteita ja on Pariisin ilmastopaketin mukainen, sen tulee olla kauttaaltaan ilmastokestävää.

- EU:n ilmastotavoite vuodelle 2030 on nostettava yhteneväiseksi 1,5 asteen polun kanssa.
- EU:n on oltava hiilineutraali vuonna 2040 ja saavutettava negatiiviset päästöt sen jälkeen.
- EU:n budjetista 40 prosenttia tulee edistää dekarbonisaatiota eli hiili-intensiivisyyden pienentämistä. Projekteja, jotka perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin ei tule rahoittaa lainkaan.

EU:n kehitysrahoitus 2021-2027

EU:n tulee monivuotisen rahoituskehysten ulkosuhderahoitusjärjestelmässä ja budjetoinnissaan pitää kiinni perussopimuksissa määritellyistä **kehityspolitiikan päätavoitteistaan: köyhyyden vähentämisestä sekä ihmisoikeuksien edistämisestä ja kestävä kehityksen tukemisesta kehitysmaissa**. EU:n ulkosuhteiden rahoitusvälineitä uudistettaessa on pidettävä huoli siitä, että kehitysyhteistyön rahoitus pysyy selvästi erillään puhtaasti EU:n omista intresseistä lähteistä välineistä ja ohjelmista.

EU:n rahoitusta on jatkossa kehitettävä johdonmukaiseen, joustavampaan ja yksinkertaisempaan suuntaan, **mutta tämä ei saa vähentää kehitysyhteistyön ennustettavuutta ja pitkäjänteisyyttä**. Ulkosuhteiden rahoitusohjelmien ja -välineiden lukumäärän vähentyessä kehitysyhteistyön rahoituksen korvamerkitseminen on entistä tärkeämpää.

- EU:n ulkosuhteiden rahoituksesta (otsake VI) 92 % tulee olla kehitysyhteistyön ODA-kriteerien mukaista. Lisäksi NDICI-välineestä
 - 20 % tulee ohjata sukupuolten välistä tasa-arvoa suoraan tukeviin toimiin, ja 85 % tulee vahvistaa sukupuolten tasa-arvoa.
 - 20 % tulee ohjata inhimilliseen kehitykseen
 - 50 % tulee olla ilmastokestävää
 - 15 % tulee ohjata kansalaisjärjestöjen toteuttamaan kehitysyhteistyöhön.
- Muuttoliikkeen juurisyihin ohjatun kehitysyhteistyön tulee olla **ihmisoikeusperustaista eikä kehitysapua saa ehdollistaa muuttoliikkeen hallintaan**.

Taloukasvun tavoittelusta kestävä hyvinvoinnin turvaamiseen

Euroopan tulevaisuutta rakennettaessa ensisijaisena päämääränä tulee olla nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointi. Pelkällä bruttokansatuotteella mitattavan taloukasvun tavoittelulla ei tätä saavuteta. Jatkuva taloukasvu edellyttävä nykyinen

talousjärjestelmämme saa aikaan vakavia ympäristöongelmia ja kasvattaa kuilua rikkaiden ja köyhien välillä. Eurooppalaisen talouspolitiikan on aika aidosti pyrkiä kestävään kehitykseen ja inhimillisen hyvinvoinnin lisäämiseen.

- EU:n tulee ottaa käyttöön yhteiskunnan tilan ja kehityksen indikaattoreita, jotka kertovat bruttokansantuotetta paremmin kansalaisten hyvinvoinnista sekä kehityksen ekologisesta kestävydestä. Näitä indikaattoreita tulee hyödyntää päätöksenteon tukena EU:ssa ja kaikissa EU:n jäsenmaissa.
- EU:n tulee edistää BKT:lle vaihtoehtoisten yhteiskunnan tilan ja kehityksen mittareiden kehittämistä ja käyttöönottoa myös kansainvälisillä foorumeilla.

Euroopan unioni voi edistää vero-oikeudenmukaisuutta

Verotus ei ole pysynyt maailmantalouden muutoksen vauhdissa. Monikansalliset yritykset pystyvät välttelemään veronmaksua aggressiivisella verosuunnittelulla ja pitämään yllä kyseenalaista verokilpailua. Kuten veroskandaalit kertovat, suuret yhtiöt piilottelevat edelleen sitä, missä ne toimivat ja kuinka paljon ne maksavat veroja, huolimatta ei-julkisesta maakohtaisesta raportoinnista. Kehitysmaat menettävät verovälttelyn takia huomattavasti tuloja, joilla ne voisivat rahoittaa muun muassa julkisia palveluja.

Euroopan unionilla on mahdollisuus toimia veroasioissa kunnianhimoisesti ja uudistaa yritysverotusta avoimemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi siten, että sen toimilla on vaikutuksia Euroopan lisäksi globaalisti.

- Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa 2016 ehdotuksen suuryritysten julkisesta maakohtaisesta raportoinnista. Tätä ehdotusta tulee vahvistaa ja toimeenpanna.
- EU:n tulee vahvistaa ja kehittää pankkien julkista maakohtaista raportointia niin, että se tarjoaisi sidosryhmille käyttökelpoista tietoa.
- EU:n tulee edistää yhteisöverotukseen yhtenäisyyttä ja minimiverotasoja. Näin vaikutettaisiin yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun EU:ssa ja EU toimisi mallina muillekin alueille.
- EU:n tulee löytää nykyistä komission ehdottamaa digiveroa vahvempi ratkaisu digiveron kanton. Tämän kaltaisia ratkaisuja tarvitaan, sillä nykyinen siirtohinnoitteluun pohjautuva järjestelmä on kyvytön verottamaan yrityksiä, joiden liiketoiminta perustuu aineettomiin oikeuksiin ja digitaalisiin palveluihin.

Osaamisen ja globaalin kansalaiskasvatuksen edistäminen

Euroopan unionin tulee tukea jatkossa entistä voimakkaammin toimia globaalin kansalaiskasvatuksen edistämiseksi. Tämä edellyttää muun muassa koulutuksen, kasvatuksen, sivistyksen ja elinikäisen oppimisen suuntaamista laajemmin yhteiskunnallista kestävästä kehityksestä tukevaksi eikä pelkästään työelämän tarpeita vastaavaksi.

- Osana kokonaisvaltaista kestävästä kehityksestä strategiaa EU:n tulee laatia strategia myös kestävästä kehityksestä kasvatuksen edistämiseksi.

Kansalaisyhteiskunnan tila

Seuraavat vuodet tulevat olemaan kriittisiä Euroopan tulevaisuuden suunnan määrittelyssä. Demokraattiset perusarvot on asetettu kyseenalaisiksi ja tilastojen mukaan eriarvoisuus lisääntyy Euroopassa. Samalla rasistiset liikkeet ovat lisänneet kannatustaan ja kansalaisyhteiskunnan tila kapenee useissa maissa. Näihin haasteisiin vastaaminen ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa kansalaisyhteiskuntaa.

- Euroopan unionin tulee ottaa käyttöön **eurooppalaisten arvojen rahoitusväline (European Values Instrument)**, jonka avulla edistetään ja suojellaan etenkin demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia Euroopassa. Väline on toteuttava vuoden 2020 jälkeisen rahoituskehityksen puitteissa.
- EU:n tukia ohjataan vain valtioille, jotka pitävät kiinni EU:n perussopimuksessa määritellyistä perus- ja ihmisoikeuksista.

Yritykset kestävän kehityksen edistäjinä

Yrityksiä tarvitaan kestävän kehityksen vetureiksi. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi EU:n, jäsenvaltioiden, liike-elämän ja kansalaisyhteiskuntien tulisi työskennellä käsi kädessä, Euroopassa ja sen ulkopuolella, vahvistaakseen ihmisoikeuksia koskevan huolellisuusvelvoitteen tunnettuutta ja nivoutumista osaksi yritysten ydintoimintaa.

Parhaimmillaan yritystoiminta luo hyvinvointia ja ihmisarvoista työtä. Pahimmillaan se kuitenkin tuhoaa ympäristöä sekä polkee työntekijöiden ja paikallisyhteisöjen oikeuksia. Useissa maissa kuten Ranskassa, Sveitsissä, Alankomaissa, Saksassa ja viimeisen vuoden aikana myös Suomessa on lähdetty tavoittelemaan sitovaa ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta. Kansalliset lait eivät kuitenkaan riitä, vaan tarvitsemme Euroopan laajuisen ihmisoikeuksia koskevan yritysvastuulain säätämiseksi.

- EU:n tulee laatia **Euroopan laajuinen yritysvastuulaki**, joka velvoittaa yritykset kunnioittamaan ihmisoikeuksia, selvittämään ihmisoikeusvaikutuksensa sekä vähentämään ja välttämään mahdollisia kielteisiä vaikutuksia. Jo sattuneet ihmisoikeusloukkaukset on pyrittävä korjaamaan. Lainsäädännön tulee perustua huolellisuusvelvoitteeseen (human rights due diligence), joka määrittää YK:n ihmisoikeuksia ja yritystoimintaa koskevissa ohjaavissa periaatteissa.
- Lain noudattamiseksi tulee säätää huolellisuusvelvoitteen rikkomisesta oikein mitoitettuja, hyväksi todettujen kansainvälisten käytäntöjen mukaiset sanktiot.

Seksuaalioikeuksia edistettävä rohkeasti

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat kasvavan uhan alla Euroopassa ja maailmantasolla. Ihmisten oikeutta tehdä itsenäisiä päätöksiä omasta kehostaan ja tulevaisuudestaan uhataan järjestäytyneesti myös EU-instituutioissa. Melkein 500 järjestöä käyttävät merkittävästi resursseja ja joukkovoimaa, jotta EU ei edistäisi esimerkiksi ehkäisyn saantia, kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisia oikeuksia tai oikeutta aborttiin.

Euroopan parlamentilla ei ole päätäntävaltaa seksuaaliterveyteen ja -oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä kansallisesti, mutta EU edistää seksuaalioikeuksia kehityspolitiikassaan ja erityisesti tähän oikeuksia vastustavat ryhmät pyrkivät vaikuttamaan. Näin ollen ryhmittymät vaarantavat toiminnallaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten turvallisuuden. Seksuaalioikeudet ovat avain tulevaisuuden suunnitteluun, ilman seksuaalioikeuksien toteutumista ei ole kestävää kehitystä.

- EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä on kehitysyhteistyössä osoitettava rahoitus myös seksuaali- ja lisääntymisterveydelle ja -oikeuksille.
- EU:n on puolustettava perusarvojaan ja edistettävä seksuaalioikeuksia tinkimättömästi kaikilla foorumeillaan.

Lisätietoja:

Kestävä kehitys ja Agenda 2030

Jussi Kanner

Asiantuntija, kestävä kehitys, Fingo

jussi.kanner@fingo.fi

+358 40 7544 883

Ilmastopolitiikka

Hanna Aho

Asiantuntija, ilmasto, Fingo

hanna.aho@fingo.fi

+358 50 317 6686

Kestävä talouskehitys ja sitä tukevat mittarit

Senja Väätäinen-Chimpuku

Asiantuntija, kestävä talous, Fingo

senja.vaatainen@fingo.fi

+358 46 851 5974

Vero-oikeudenmukaisuus

Outi Hakkarainen

Asiantuntija, kestävä kehitys, Fingo

outi.hakkarainen@fingo.fi

+358 50 317 6728

Globaalin kansalaiskasvatuksen edistäminen

Rilli Lappalainen

Vaikuttamistyön johtaja, Fingo

rilli.lappalainen@fingo.fi

+358 50 5613 456

Kansalaisyhteiskunnan tila

Pauliina Savola

Asiantuntija, kansalaisyhteiskunta ja edunvalvonta, Fingo

pauliina.savola@fingo.fi

+358 50 317 6702

Yritysvastuu

Tytti Nahi

Vaikuttamistyön päällikkö, Reilu Kauppa ry

tytti.nahi@reilukauppa.fi

+358 45 1275 179

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet